

Jack pot iz zamrzivača

Davor Špišić

Saša Anočić & co

Alaska Jack

HNK u Osijeku

Redatelj Saša Anočić

Na gornjoj palubi, Fak se blago ljulja i puca iz kamere.

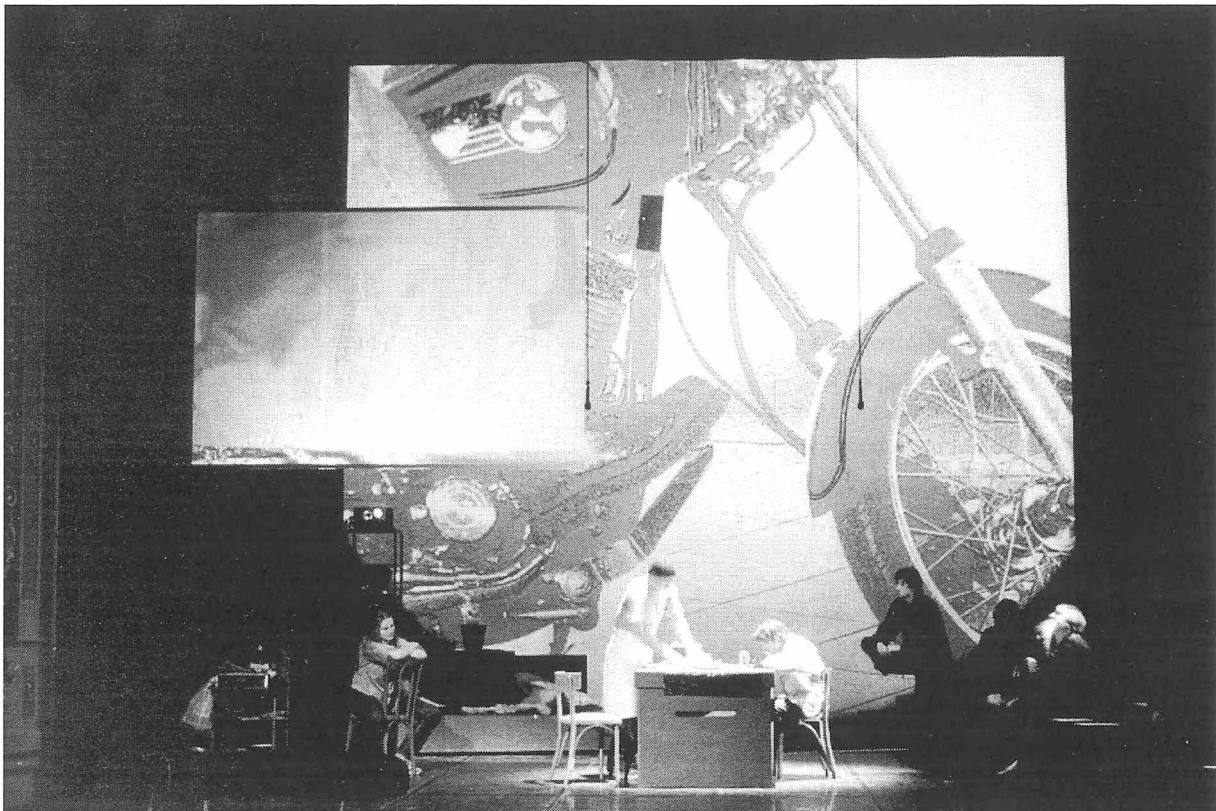
Mljackaju nas dunavske magle, rujna 2000. Brekćemo prema Vukovaru. Lijevo i desnom obalom klize stop-kadrovi civilizacijske zapuštenosti.

Plovimo na interkulturalni pogon. Jer, sve podunavske države, od Ulma do Crnog mora, istovremeno će u riječnu trakavicu pobacat svoje spisateljske i

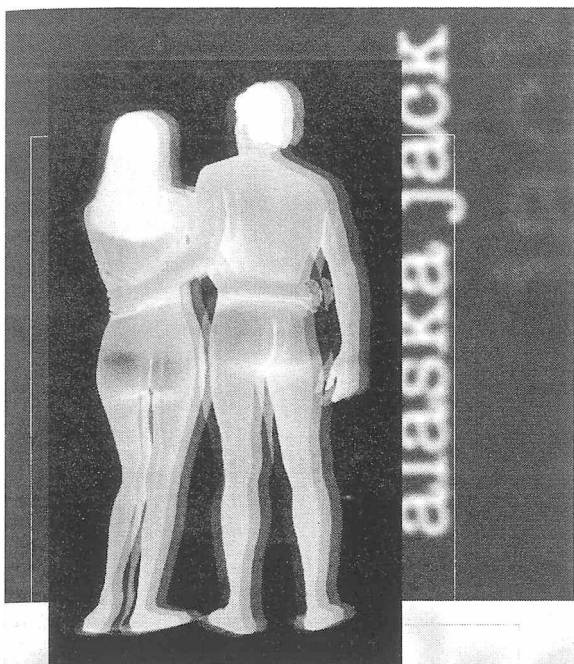
vizualne zapise. Takav je performance. Pisao sam o jednoj davnoj novosadskoj Ismeni. Sad ti vjeruj da će se baš ona upecat na moj tekst s dna plastične boce. Uostalom, u gadno jutarnjih šest sati, posve mi je svejedno.

“Idealno za Aljasku dva!!” vičem Faku kroz leteći usitnjeni Dunav.

“Savršeno!!”

Prizor iz predstave *Alaska Jack*

alaska jack
alaska jack
alaska jack
alaska jack
alaska jack

HRVATSKO DRAMA I KAZALIŠTE U OSIJEU
HRVATSKO DRAMA I KAZALIŠTE U OSIJEU DOBK

U jedno sam prokleta siguran. O toj predstavi nemoguće je govoriti bez *overdosea* privatnim gestama. Jedva da je moguće sjećati je se, a ne skončati na adrenalinu privatnog sjećanja. Naime, *Alaska Jack* svoj postanak, građevni materijal i opstanak, duguje memorijskoj utopiji. Montaži nabrijanih sjećanja koja isijavaju njezini autori/protagonisti. I treba odmah na početku razbiti još jednu utopiju. *Alaska Jack* nije autobiografska predstava. Ona izmišlja autobiografije. Njihove i naše. Unutra i vani.

Vrlo neprecizno mi se čini da su klice *Alaske Jacka* zamrznute davne ratne 1992. Tada je grupa mladih ljudi (kao treća generacija osječke podružnice zagrebačke ADU) ušla u osječki HNK i pristupila prijamnom ispitu iz glumačkog zanata. Stigli su natovareni bremenitom prtljagom lošeg - ikoničkog i stvarnog - tajminga i prostora. Lošeg za bavljenje bilo čime. U to vrijeme Kazalište su mogli izabrati samo zombiji s mudatom utopijom u venama. Podsjećam da su te

mlade osobe prerano načete banalnim izborima života i smrti. Zato je logično da su pojedinačne identitete zbili u neku vrst generacijske obrane. Počeli su nešto što bih

ALASKA JACK

Dramaturgija, režija i izbor glazbe Saša ANOČIĆ
Scenski pokret Ksenija ZEC
Scenograf i video projekcije Ivan FAKTOR
Kostimografkinja Saša DOŠEN
Glazbeni suradnik Igor VALERI
Lektor Goran TRDIN

IGRAJU

SAŠA ANOČIĆ
HRVOJE BARIŠIĆ
ARETA ČURKOVIĆ
TATJANA BERTOK
LIDIJA FLORIJAN
VJEKOSLAV JANKOVIĆ
NELA KOČIŠ
SANDRA LONČARIĆ
KREŠIMIR MIKIĆ
SLAVEN ŠPIŠIĆ

GLAZBENI IZVOĐAČI

Orkestar HNK

Ioan PAUNA - violina
Cristea SORIN - violina
Danijel ŠIMIĆ - truba
Ivan RADMAN - trombon

Zbor HNK

Mirjana BABIĆ
Helga NEMET
Danijela BOŽIČEVIĆ
Lucia OSCHANITZKY
Martina PAULAY
Đurđica TOMAŠ
Barbara ZDELAR
Tomislav BINDER
Krunoslav TUMA
Dražen KARLIĆ
Predrag STOJIĆ
Berislav JERKOVIĆ
Alan MARINIĆ

Sudjeluje glazbeni sastav DOGO ARGENTINO

Asistent režije Slaven ŠPIŠIĆ

Inspicijent Eduard SRČNIK

Tehničko vodstvo Željko BANDIĆ

Šef maske Josip SABO

Majstor pozornice Mirko ČOSIĆ

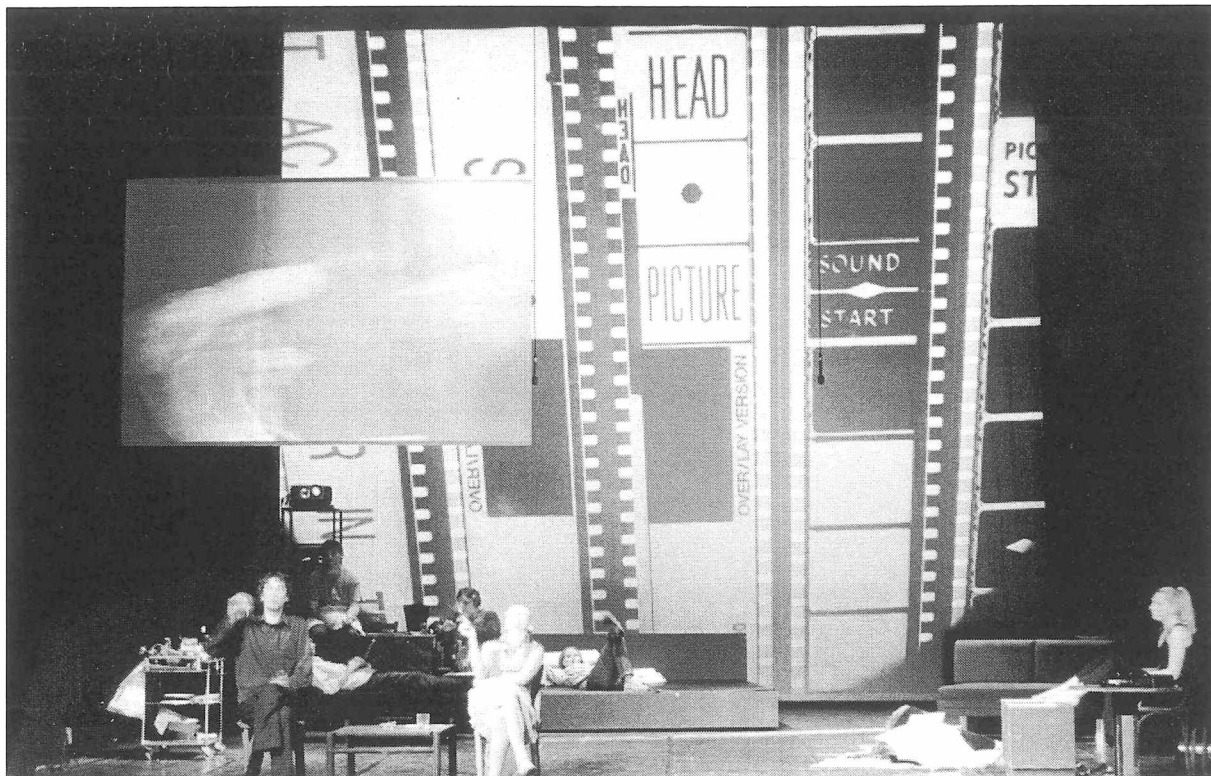
Šef rasvijete Antun BENČINA

Tonski tehničari Damir PETLIĆ i Krešimir PUCEK

Dekor i scenska oprema izrađeni u radionicama HNK.

Kostimi izrađeni u krojačkoj radionici HNK pod vodstvom Mandice LERINC.

Premijera 5. svibnja 2000.

Prizor iz predstave *Alaska Jack*

nazvao produkcijom izrežirane generacijske svijesti. Podražavali su privid generacijskog svjetonazora kad god su to mogli. Jer, bilo im je dosta individualne izloženosti. Oni su jednostavno odlučili naoružati se mitom o Grupi. Ta je njihova estetika proizvodila začudnu energiju i prepoznata je iz gledališta, željnog slične generacijske mitologije.

KAKO NA PUT BEZ DOBROG DUHA PUCKA?

Na kraju desetljeća (i stoljeća), bili su zreli za simulaciju završnog računa. Saša Anočić, Hrvoje Barišić, Tatjana Bertok, Lidija Florijan, Vjekoslav Janković, Nela Kočiš, Dražen Kolar, Sandra Lončarić, Krešimir Mikić i Slaven Špišić, žudili su inscenirati sve ono što su dotad "trenirali". I trebao im je magnum kalibar za njihovu retro-iluziju.

Na žalost, iz mraka je stigao podmukli udarac i napao generacijsku projekciju. Kad su već vjerovali da su sigurni barem od masovnih paradiranja smrti, hirovite lego-kocke dragoga Boga odnijele su Dražena Kolara. Dječaka, koji je, u jednoj Akademijinoj produkciji, maestralno igrao Shakespeareova dobrog duha

Pucka kao asfaltnu jegulju u trci s vremenom, usmrtila je gladna bolest. Paradoksalno, ta je apsurdna porcija smrti, mladoj glumačkoj klasi dala novi input zgušnjavanja. Ne samo da su predstavu zamislili kao *hommage* preminulom kolegi nego su i zagazili u jednu od težih struja na putu do buduće Aljaske: persiflažu mita smrti.

Zato su žanrovi i lokacije *Alaske Jacka* možda najbliži stanju karmina (fluid predstave itekako je umrežen s onim za čim je, primjerice, išao Lawrence Kasdan u filmu *The Big Chill*). Naravno, moguće je nasumce izabrati i brojne druge istjerivačke rituale - svatove, maturalne zabave ili obični ušlagirani tulum. Statistički gledano, obrat u farsu i grotesku na karminama jednak je broju preklanih u svatovima. Notornu scenografiju i dramaturgiju stanovitog Povoda uvijek razbuca i uruši hrpa najoprečnijih, davno konzerviranih projekcija. To je zapravo najželjniji repertoar naših života: da nema repertoarne logike!

Na ulazu u zonu *Alaska Jacka* mogao bi se kao bratski foršpan odvrtjeti *The Ice Storm* čiji redateljski duo Ang Lee & Frederick Elmes luta nekim sličnim trau-

matologijama. Naprosto, treba vidjeti kako gornjesred-njoklasna bratija u ledom okovanoj vukojebini sprda-juće-biblijskog imena New Canaan, likvidira svoj seks, zablude i potomstvo... Tehnologija priče *Alaska Jack* sklopljena je od sličnog niza protagonista i zbivanja koji se - prividno neovisni jedni o drugima - rađaju, traju, odustaju, nestaju i reinkarniraju. Redatelj Saša Anočić se u izboru tekstova i u inscenaciji znatno koristio tim pesimističnim dramaturškim konceptom, prema kojem sudbina iracionalno dila žanrove za njegu svojih žrtava. Red smijeha, red tuge, red emocija, red nasilja.

SANTE ZA OFF.OFF.

Projekt se zakuhavao od jeseni 1999. Po osječkim ulicama ili haenkaovskim pokusnim dvoranama moglo se već tada sresti Saleta, Kseniju i Sanju kako izlistavaju hrpetine tekstova i traže miris predstave. Od početka se podražavala još jedna legenda - o suvišnosti teksta, o tekstu kao omči za sputavanje performerera. Ciničan odnos prema tekstu i njegova krajnja fragmentarnost doveli su do toga da ga je u predstavi zapravo u izobilju! Anočić je svoje glumačke suautore poveo u rudarenje po tekstovima Davida Mameta, Maxa Frischa, Raymonda Carvera, Erica Lanea, Sanje Ivić, Selme Dimitrijević..., ne bi li izolirali rečenice koje prividno govore o njima i nadopisali ih vlastitim replikama.

Kako se energetska vrijednost *Alaske* kopa iz niza (samo)obmanjujućih žudnji, htio bih istaknuti i jedan od njezinih produkcijskih paradoksa. Idejno i izvedbeno predstava je rađena kao off-projekt. Pilot-epizoda vječno fantomske druge osječke scene. Desetljećima je Osijek grad u kojem je valjda najlakše na svijetu pokrenuti nezavisnu scenu i isto tako nema jednostavnijeg mjesta za njezino gašenje. Anočić & co radili su projekt kao multi proizvod "budućeg" off-stagea ali s takvim ambicijama kao da je riječ o kruni već etablirane off-serije koja je sazrela za off-off stadij. Činjenica da druga, *alternativna* gradska scena vjerovatno i ovaj put savršeno plovi u magloviti SF autore predstave uopće nije zabrinjavala. Tako se dogodilo da izraz koji je iznikao iz njihovih nutrina traži logistiku najzahtjevnije opere. Logistiku je, srećom, pružio osječki HNK i uvukao ih pod svoje *mainstream* anđele. Paradoks tim bolji.

ONA IZMIŠLJA AUTOBIOGRAFIJE

"Bilo je bitno povratiti staru energiju i glumački se pomladiti..." kaže Anočić i on doista vjeruje u energetski šut natrag.

Na premijeri (5. svibnja 2000.) taj je stražnji *exit* svijetlio do ludila. Obrnuti energetski marš kipio je i sa scene i iz gledališta.

"Znala sam ja, kad ti i Sale zabrijete..." ushićeno me je ljubila i čestitala jedna gledateljica.

"Ali ja tu nisam ništa..."

"Jesi, jesi, kužim tvoj rukopis..." nije se dala.

Anočić je režirao moje tekstove "Godina dobre berbe" i "Badnjak u garaži" pa ljudi sebi stvaraju privid da on i ja stalno zajedno brijemo i kad ne brijemo. Ali, čitajući prve reakcije u novinama, ponovno nalazim svoje ime među autorima. ??? Naposljetku, i HNK me u repertoarnoj knjižici proglašava jednim od autora. *Alaska* je očito prepuna nepreciznih zrcala. Ona izmišlja autobiografije.

TAJ BESKONAČNI FREEZE...

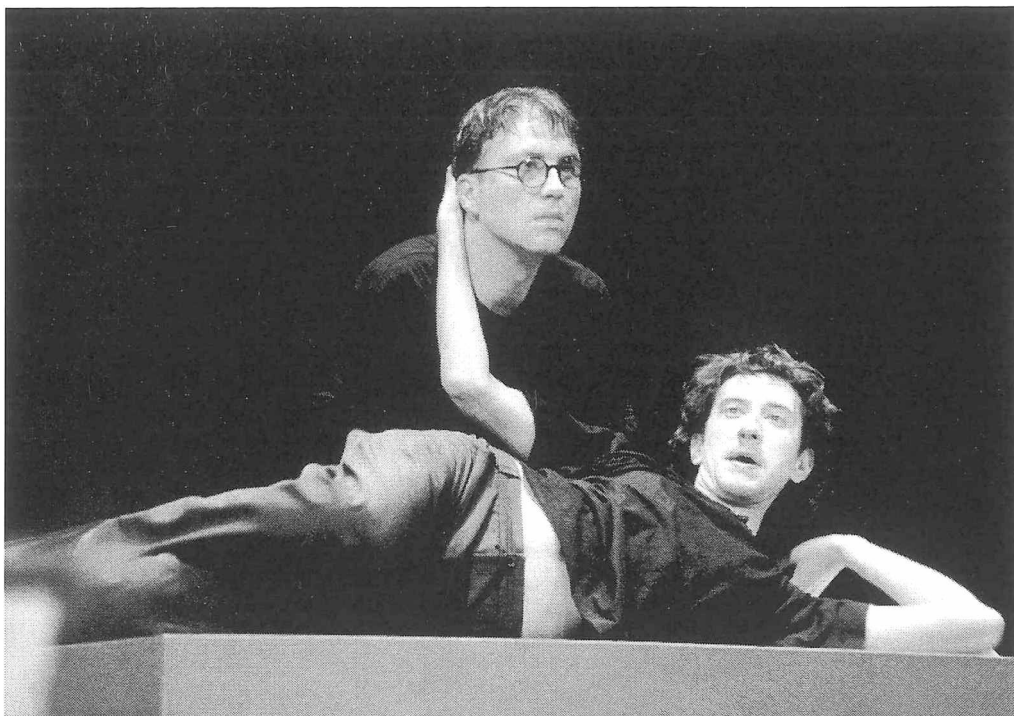
Povjerujemo li prividu kronologije te na početku epa *Alaska Jack* izaberemo parafraziranu priču Maxa Frischa, matrica daljnjeg iščitavanja jest sljedeći zapis:

REDATELJ: Ne ponašate se u skladu sa sadašnjim vremenom, nego sa sjećanjem. To je to. Mislite da već znate budućnost kroz svoje iskustvo. Zbog toga će to svaki put biti ista priča.

Za uživanje *Alaska Jacka* najbitniji je taj beskonačni *freeze!* Zimnica davno usnimljenih priča, mitova i oslonaca. Jer, treba li podsjećati na kakvim pločama leda pluta najpotentnija generacija ove zemlje? Generacija porađana od početka šezdesetih do početka sedamdesetih. Plus-minus koja godina, lijevo ili desno. Generacija s Mametovom propovijedi na usnama: "Gospode... Gospode, ovaj tvoj svijet je potpuno sjeban i ja to stvarno ne mogu izdržati više."

Naime, iz kronologije ove generacije izgrabljeno je cijelo jedno desetljeće: 1990.-2000. U završnom životnom *scoreu* možda jedno desetljeće predstavlja tek manji fragment. Ali drastično izgubljenih deset godina, usporava prilike za cijeli kasniji život. Ostavlja vremenske pukotine po cijelom tijelu.

Ponajprije piromanski vatromet najnovijeg rata, a potom laboratorije za izbjeljivanje mozгова u Hrvatskoj na rubu prethodnog stoljeća, stvorili su pri-

Slaven Špišić i Krešimir Mikić

padnike Alaska-generacije. One koja je recentno vrijeme potisnula u podsvijest i naoružala se sjećanjima. Impregnirala se pancirkama bivših filmova, nekog davnog glazbenog noisea i zaboravljenih ikona, nekadašnjih ševa, ranoformiranih emocija i iskustava. Zato je primjerice styling kostimografkinje Saše Došen jedan beskonačno nostalgični second-hand izlog. I zato su live izvedbe benda DOGO ARGENTINO i članova haenkaovskog zbora i orkestra (uz Anočičev izbor soundtracka, glazbeni je suradnik Igor Valeri) rasno garažiranje po dirljivo bivšim ritmovima. Nadasve zato, clipovi Ivana Faktora snimaju zaustavljenu glumačku igru i rasprostiru je na pozadinskim videozidovima. Glumci (ansamblu se, umjesto Tatjane Bertok, pridružila Areta Ćurković, glumica Dječjeg kazališta u Osijeku) ulaze u slijedeće scene improvizirajući sami sebe. Skidajući se s walla.

I nije to nostalgija, to je opstanak. Jer, stanovnici virtualnog zamrzivača i nemaju istinske podražaje o tome što se događalo izvan njihovih okrutno orobljenih deset godina. Zato kasne... Ostaju u čekaonici na dnu ledenice, gdje po želji montiraju svoje jedine privatne

geste, svoje jedine neprecizne memorije. Laži - ako ustreba.

Kao ilustracija toga izbora dobro služi fragment iz jednog Frischova davnog interviewa:

“S određenim brojem istinitih događaja može se ne samo ispričati, nego i živjeti sedam različitih životnih priča, samo pod uvjetom da se u njih svaki put

ugradi druga izmišljotina vlastitoga Ja. To je neugodno. Tko je toga svjestan, teško mu je živjeti...”

Tužno je neblještava obećana zemlja u koju se sklana “Generacija A”. Carverovski derivat Čehovljeva zova glasi: na Aljasku, na Aljasku! U onaj stopirani Cohenovski *Fargo*. Gdje zaustavljeni kadrovi trepere u mraku i postaju pouzdani šutljivi dijelovi namještaja. Gdje su prilike nekad bile zakopane u naivi djetinjstva... Dakako, agregatno stanje vječnoga leda uopće nije formalno vezano za atmosferski poredak. Možemo ga, to stanje, zvati i Ekvador. Tim gore.

U *njihovoj* predstavi nema ni jedne moje rečenice. Ipak je, tako doslovno, osjećam svojom. I ja još uvijek ne znam jesam li s ove ili one strane *Alaske*. Možda je u tome kvaka.

¹ Fak - Ivan Faktor, multimedijalni umjetnik i scenograf *Alaske*

² Ismena - mlada i neosporno pametnija sestra Antigonina. Ovdje: kodno ime jedne novosadske glumice.

³ Sale - Saša Anočić, glumac i redatelj. Guru *Alaske*

⁴ Ksenija - Ksenija Zec, koreografkinja, pokretačka machina *Alaske*

⁵ Sanja - Sanja Ivić, dramaturginja i jedan od pisaca *Alaske*

Došavši do određenoga stupnja očajnosti u kojemu se ova mlada glumačka generacija napokon drsko odlučila ogoliti pred publikom do još nerazvijenih negativna svoje privatnosti, kako bi korektnu profesionalnost podredila zanesenom zaboravu konvencionalnih granica između fikcije i stvarnoga, uvježbanoga i improviziranoga, predviđenoga i slučajnoga, publike i izvođača ili umjetnosti i zbilje, *Alaska Jack*, zapravo, teži totalizaciji kazališta.

Igor Gajin, Književna revija (1-2/2000.)

Sastavljena je kao mozaik različitih i prepoznatljivih prizora iz života i dojmljivo prenosi snagu tekstova o tjeskobi i otuđenosti suvremenoga čovjeka, egzistencijalni nemir, očaj i besperspektivnost mlade generacije, a sve povezano samoironijskim humorom i toplinom, dajući scenski dojmljive prizore koji su koncepcijski povezani slavljenjem glumačke vještine.

Branka Čokljat, Glas Slavonije, 8. svibnja 2000.

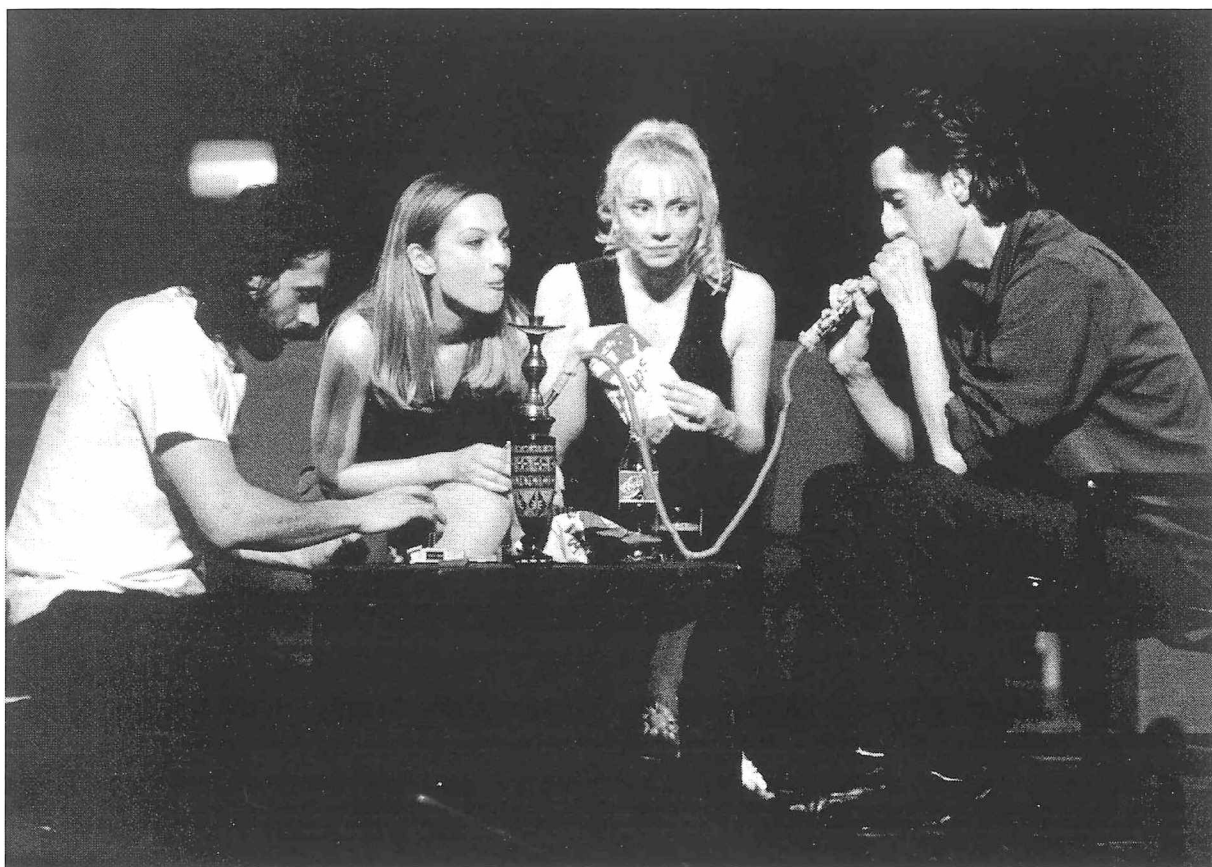
Predstava je to privlačnih (zapravo izvrsnih) glumačkih minijatura kojom je nesumnjivo postignuta temeljna svrha: pokazati da osječko kazalište ne mora strahovati za svoju budućnost...

Olga Vujović, Velebit, 11. svibnja 2000.

Trosatni slijed fragmentiranih, mozaičnih slika donosi odražaje izmrvljenih skica zbilje; ne opis, nego doslovan ispis različitih odnosa koje čovjek ostvaruje u suvremenoj komunikaciji, istaknuvši posebno odnos između muškarca i žene. Tako profile različitih tipova ljudi upoznajemo (ili bolje: prepoznajemo) u mnogobrojnim situacijama iz njihove svakodnevice, a zanimljivo je da likovi nose vlastita imena, naglašavajući time: sve smo to mi!

Kristina Peternai

Vijenac, 18. svibnja 2000.

Saša Anocić, Sandra Lončarić, Nela Kociš, Krešimir Mikić